

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

15 януари 1998 година*

По дело C-15/96

„Свободно движение на хора – Колективно споразумение, което се прилага за държавните служители – Повишение на основание трудов стаж – Професионален опит, който се изисква в друга държава членка”

с предмет преюдициално запитване от Arbeitsgericht (Съд по трудовоправни спорове), Хамбург, Германия, отправено на основание член 177 от Договора за ЕО, постъпило в Съда, по висящото производство пред упоменатия съд между

Kalliope Schöning-Kougebetopoulou

и

Freie und Hansestadt Hamburg

относно тълкуването на член 48 от Договора за ЕО и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2),

СЪДЪТ,

в състав: г-н С. Gulmann, председател на трети и четвърти състав, в качеството на председател, г-н Н. Ragnemalm, г-н М. Wathelet и г-н R. Schintgen (председатели на състави), г-н G.F. Mancini, г-н J.C. Moitinho de Almeida, г-н P.J.G. Картеун, г-н J.L. Murray, г-н D.A.O. Edward (докладчик), J.-P. Puissochet, г-н G. Hirsch, г-н P. Jann и г-н L. Sevón, съдии,

генерален адвокат: г-н F.G. Jacobs,

секретар: L. Hewlett, администратор,

като взе предвид становищата, представени:

- за г-жа Schöning-Kougebetopoulou, от адв. Klaus Bertelsmann, от колегията на Хамбург,

- за германското правителство, от г-н Ernst Röder, Ministerialrat във Федералното министерство на икономическите работи, и г-жа Sabine

* Език на производството: немски.

Maass, Regierungsrätin zur Anstellung в същото министерство, в качеството на представители,

- френското правителство, от г-н Claude Chavance, Attaché Principal d'Administration Centrale в правния отдел на Министерство на външните работи, и г-жа Catherine de Salins, заместник-директор в същия отдел, в качеството на представители,

- Комисията на Европейските общности, от г-н Peter Hillenkamp, правен съветник, и г-н Pieter van Nuffel, от правния отдел, в качеството на представители,

като взе предвид доклада от заседанието,

като изслуша устните становища на г-жа Schöning-Kougebetoroulou, за която се явява г-н Klaus Bertelsmann, на германското правителство, за което се явява г-н Ernst Röder, на испанското правителство, за което се явява г-н Santiago Ortiz Vaamonde, abogado del Estado, в качеството на представител, на френското правителство, за което се явява г-н Claude Chavance и на Комисията, за която се явява г-н Bernhard Jansen, правен съветник, в качеството на представител, на заседанието от 13 май 1997 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 17 юли 1997 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 1 декември 1995 г., постъпило в Съда на 19 януари 1996 г., Arbeitsgericht, Хамбург, препраща на Съда за преюдициално решение съгласно член 177 от Договора два преюдициални въпроса относно тълкуването на член 48 от този Договор и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета на 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2),

2. Тези въпроси са повдигнати по време на производството между г-жа Schöning-Kougebetoroulou, с гръцка националност и град Хамбург относно нейното определяне в по-висока група за заплата съгласно Bundes-Angestelltentarifvertrag (Федерално колективно споразумение за заплащането на работниците на договор, по-нататък „ВАТ“).

3. Приложение 1а към ВАТ посочва таблица на заплатите. Така, “специалисти лекари, работили като такива, след осем години практика като лекари в група Ib) преминават в група Ia), подгрупа 4.

4. Г-жа Schöning-Kougebetorouloу е била наета от 1 август 1993 г. по трудов договор като лекар специалист на Freie und Hansestadt Хамбург, Германия. В нейния трудов договор, съставен въз основа на ВАТ, тя попада в група 1б), подгрупа 7, като “лекар специалист, нает като такъв”.

5. От 1 октомври 1986 г. до 31 август 1992 г. г-жа Schöning-Kougebetorouloу е работила в държавна служба в Гърция като лекар специалист съгласно разпоредите, които се прилагат за държавните служители в тази държава.

6. Тъй като този период не е бил взет предвид при изчисляването на трудовия Ж стаж, на 22 юни 1995 г. тя завежда дело пред Arbeitsgericht в Хамбург, като търси поставяне в по-висока класификационна група за трудово възнаграждение съгласно ВАТ. В подкрепа на своето искане, тя твърди, че, в противоречие на член 48 от този Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент № 1612/68, е пострадала от косвена дискриминация.

7. Член 7, параграф 1 и 4 от Регламент № 1612/68 предвижда, че:

„1. Работник – гражданин на държава-членка не може поради своето гражданство да бъде третиран на територията на друга държава-членка различно от работниците – нейни граждани, по отношение на условията за наемане на работа и работа, и по-специално, по отношение на трудовото възнаграждение, уволнението и ако остане безработен – на възстановяването или новото наемане на работа;

...

4. Клауза на колективно или индивидуално споразумение или друг колективен регламент относно възможността за наемане на работа, наемането на работа, трудовото възнаграждение и други условия на труда или уволнението е нищожна, доколкото установява или позволява дискриминационни условия относно работниците – граждани на други държави-членки.”

8. Arbeitsgericht в Хамбург решава да спре висящото пред него производство и да препрати следните преюдициални въпроси на Съда:

“1. Има ли нарушение на член 48 от Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент (ЕИО) № 1612 на Съвета относно свободното движение на работници в Общността, когато колективно споразумение за работа в публичния сектор предвижда повишение на основание трудов стаж след осем години стаж само в определена група на трудово възнаграждение, определена от действащото колективно споразумение за всички работещи в публичния сектор на Федерална република Германия и следователно не взема предвид подобна трудова заетост, извършвана в публичния сектор на друга държава-членка на Европейската общност?”

2. Ако отговорът на първия въпрос е положителен:

Дали, когато лекарите са работили като такива на държавна служба в друга държава-членка на Общността, член 48, заедно с Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета относно свободното движение на работници в Общността, изискват времето, прослужено на такава трудова заетост, да бъде по същия начин взето предвид за целите на определяне в група за по-високо трудово възнаграждение въз основа на трудов стаж, както е уредено във ВАТ или съдът не трябва да взема такова решение и да остави въпроса за решаване от страните по колективното споразумение, вземайки предвид тяхната свобода да договарят условията?”.

По първия въпрос

9. Съдът последователно се произнася, че в контекста на приложението на член 177 от Договора, той няма юрисдикцията да решава дали национална разпоредба е в съответствие с правото на Общността. Въпреки това, Съдът може да извлече от формулировката на въпросите, направени от националния съд, вземайки предвид посочените от него факти, тези елементи, които засягат тълкуването на правото на Общността, за да даде възможност на този съд да разреши правния проблем, поставен пред него (вж., по-специално Решение от 3 март 1994, по дело *Eurico Italia* и други, С-332/92, С-333/92 и С-335/92, *Recueil*, стр. I-711, точка 19).

10. По настоящото дело, заинтересованото лице търси да се вземат предвид само тези периоди, когато тя е работила като лекар специалист на държавна служба в друга държава-членка.

11. На второ място, от първия въпрос става ясно, че нейната дейност като лекар специалист на държавна служба в държава-членка на нейния произход и нейната дейност като специализирал лекар на държавна служба в приемащата държава-членка трябва да се разглеждат като подобни. Още повече, че засегнатата професия е едно от най-регулираните на ниво Общност.

12. На трето място, член 48 от Договора предвижда фундаменталния принцип за свободно движение на работниците. Член 7, параграф 4 от Регламент (ЕИО) № 1612/68, който главно изяснява и прилага дадените вече права от член 48 на Договора (Решение от 23 февруари 1994 г., по дело *Scholz*, С-419/92, *Recueil*, стр. I-505, точка 6), гарантира еднаквото третиране на работниците, които са граждани на други държави-членки по отношение на клаузи от колективно или индивидуално споразумение или друг колективен регламент, по-специално относно заплащането.

13. На четвърто място, дерогирането на член 48, параграф 4 от Договора, съгласно който разпоредбите относно свободното движение на работници не са прилагат за “трудова заетост на държавна служба” се отнасят само до достъпа на граждани на други държави-членки до определени позиции на гражданска служба (Решение от 13 ноември 1997 г., по дело *Grahamе и Hollanders*, С-248/96, непубликувано в *Recueil*, точка 32). То не засяга

дейности на лекари специалисти, които не включват пряко или косвено участие в упражняването на правомощия, дадени от публичното право и задълженията, определени да защитят основните интереси на държавата или на публичните органи (вж. в този смисъл Решение от 17 декември 1980 г., по дело Комисия/Белгия 149/79, Recueil, стр. 3881, точка 10).

14. При тези обстоятелства, първият въпрос, зададен от Arbeitsgericht, трябва да се тълкува като такъв, с който се търси да се установи дали член 48 от Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент №1612/68 забраняват клауза в колективно споразумение, която се прилага за държавна служба в държава-членка, каквато е въпросната клауза, която предвижда повишение на основание трудов стаж на служителите на тези служба след осем години трудова заетост в група за трудово възнаграждение, определена от това споразумение, без да се вземат предвид предишни периоди на подобна трудова заетост, извършвана на държавна служба в друга държава-членка.

15. Германското правителство твърди, че разглежданата клауза от ВАТ нито има за цел, нито има за действие само или основно по-неблагоприятното третиране на гражданите на други държави-членки в сравнение с германските граждани. То посочва, че въпросната клауза не взема предвид не само периодите на трудова заетост, извършвана в чужбина, но също така не взема предвид и периодите, прослужени в Германия, които не попадат в приложното поле на ВАТ или периоди, прослужени в група за трудово възнаграждение, различна от група 1б.

16. Според испанското правителство, обсъжданата клауза не може да се определи като дискриминационна. Годините на трудов стаж, придобити в германската и гръцката публична администрация се основават на различни правила и не са сравними. Клаузите, които разглеждат такива положения по различен начин, не могат да се разглеждат като противоречащи на принципа на равно третиране.

17. Германското, испанското и френското правителство считат във всички случаи, че въпросната клауза се основава на обективно обосновани фактори, които не са свързани с никаква дискриминация. В това отношение, те представят два аргумента.

18. На първо място, френското и испанското правителство твърдят, че условията за повишение на основание трудов стаж, залегнали във ВАТ, могат да се обосноват от специфичните характеристики на трудовата заетост на държавна служба. В отсъствието на хармонизация или дори координация на националните организационни и оперативни правила, които се прилагат по отношение на държавната служба, признаването на стаж, прослужен на държавна служба в друга държава-членка би нарушило прилагането на различни схеми за постове в държавната служба на различните държави-членки, по специално що се отнася до правилата, когато трудов стаж се взема предвид при вътрешно повишение или издигане в кариерата.

19. На второ място, въпреки че въпросът на националния съд се основава на предварителното условие, че ВАТ е споразумение, засягащо публичния сектор, което цели да предизвика лоялност измежду квалифицирания персонал в този сектор, германското правителство твърди, че целта на повишението на основание трудов стаж, уредено в това споразумение, както и тази в колективните споразумения в частния сектор, е да се награди лоялността на една цяла определена група от служители и да се мотивират чрез перспективата да подобрят финансовото си положение. Правото на Общността не изключва лоялността на служителите от частния сектор от това да бъдат награждавани по този начин.

20. Френското и испанското правителство също посочват трудности при сравняване на правилата за повишение на основание трудов стаж в публичния сектор, с тези в частния сектор.

21. Следователно, въпросите, които трябва да се разгледат са дали клауза в колективно споразумение в публичния сектор на държава-членка, като въпросната клауза, е такава, че да наруши принципа за не-дискриминация, уреден в член 48 от Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент № 1612/68 и ако да, дали такива правила са обосновани от обективни причини, независими от националността на заинтересуваните работници и дали те са пропорционални на легитимната цел на националните разпоредби (вж., по-специално Решение от 23 май 1996 г., по дело O'Flynn, C-237/94, Recueil. стр. I-2617).

Принципът на недискриминация

22. Въпрос, по който страните имат общо мнение е, че ВАТ не позволява да се вземат предвид периоди на трудова заетост, изпълнени на държавна служба в друга държава-членка.

23. Както е обяснено в параграфи 12-14 от заключението на генералния адвокат, по този начин условията за повишение на основание трудов стаж, залегнали във ВАТ, явно работят във вреда на мигриращите работници, които са прослужили част от своята кариера на държавна служба в друга държава-членка. Поради тази причина, те са такива, че противоречат на принципа на недискриминация, залегнал в член 48 от Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент № 1612/68.

24. Това нарушение не е поставено под въпрос при условията по настоящото дело нито от факта, че някои служители на германска държавна служба могат да се изправят пред същата ситуация като мигриращи работници или от факта, че държавната служба се управлява от различни организационни и оперативни правила в държавите-членки.

По мотивите

25. Що се отнася до аргумента, основан на определени характеристики на трудовата заетост на държавна служба, е достатъчно да се посочи, че както е обяснено в параграф 13 от настоящото решение, спорът пред националния съд засяга само професията на лекар специалист, което не попада в приложното поле на член 48, параграф 4 от Договора.

26. Що се отнася до аргумента, с който се твърди, че една от целите на ВАТ е да се награди лоялността на работника към неговия работодател и да го мотивира чрез перспективата за подобряване на финансовото му положение, на заседанието германското правителство обяснява, че ВАТ обхваща не само по-голямата част от германските публични институции, но също така и предприятия, извършващи задачи в обществен интерес.

27. Въпреки това, ако случаят е такъв, при разнообразието от работодатели, не може при определяне на трудовия стаж за целите на получаване на повишение, вземането предвид на периодите на трудова заетост, прослужени в една от тези институции или предприятия, да се оправдае с желанието да се награди лоялността на служителя. Напротив, системата дава възможност на служителите, попадащи в приложното поле на ВАТ, за значително мобилност в група от юридически независими работодатели.

28. В заключение, отговорът, който трябва да се даде на първия въпрос, е, че член 48 от Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент № 1612/68 не позволява включването в колективно споразумение за държавни служители на държава – членка, на клауза, която да регулира повишаването на основание трудов стаж за служители, прослужили осем години стаж в група за трудово възнаграждение, определена от това споразумение, без да се вземе предвид предишен период на подобна трудова заетост, извършвана на държавна служба в друга държава членка.

По втория въпрос

29. Вторият въпрос засяга последиците, които при свободата на договаряне между страните по колективното споразумение, биха се появили когато националният съд установи, че клауза в колективно споразумение, като обсъжданата в основното производство, не съответства на член 48 от Договора и на член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент № 1612/68.

30. Клауза, която да регулира повишаването на основание трудов стаж за служители, прослужили осем години стаж в група за трудово възнаграждение, определена от това споразумение, без да се вземе предвид предишен период на подобна трудова заетост, извършвана на държавна служба в друга държава членка, е нищожна съгласно член 7, параграф 4 от Регламент № 1612/68, дотолкова, доколкото установява или позволява дискриминационни условия относно работниците – граждани на други държави-членки

31. Следователно, вземайки предвид отговора, даден на първия въпрос, е необходимо да е определат последиците, които настъпват от член 7, параграф 4 от Регламент № 1612/68 и забавят приемането от страните по колективното споразумение на измененията, необходими за елиминиране на дискриминацията.

32. Както твърдят г-жа Schöning-Kougebetopoulou и Комисията, тук е целесъобразно да се приложи практиката на Съда относно принципа на еднакво третиране при заплащане на мъжете и жените.

33. Съгласно тази практика, когато разпоредба дискриминира жените, членовете на групата, поставена в неизгодно положение, трябва да се третират по същия начин и към тях да се прилагат същите правила като за останалите работници и, ако не поправи приложението на член 119 от Договора в националното законодателство, тези правила остават единствените правно валидни отправни точки за препращане (вж. Решения от 1 юли 1993 г., по дело Van Cant, C-154/92, Recueil, стр. I-3811, точка 20; от 7 февруари 1991 г., по дело Nimz, C-184/89, Recueil, стр. I-297, точка 18; от 27 юни 1990 г., по дело Kowalska, C-33/89, Recueil, стр. I-2591, точка 20, и от 24 март 1987 г., по дело McDermott и Cotter, 286/85, Recueil, стр. 1453, точка 19).

34. Както беше установено в параграф 11 от настоящото решение, дейностите като лекар специалист, извършвани от г-жа Schöning-Kougebetopoulou в този случай на държавна служба в държавата-членка на нейния произход и тези в приемащата държава-членка трябва да се разглеждат като подобни.

35. В отговор на втория въпрос, следователно, е достатъчно само да се заяви, че клауза в колективно споразумение, водеща до дискриминация, в противоречие с член 48 от Договора и с член 7, параграф 1 от Регламент № 1612/68 е нищожна по силата на член 7, параграф 4 от този регламент. Следователно националният съд, без да изисква или изчаква отмяната на тази клауза с колективни преговори или чрез друга процедура, трябва да прилага същите правила за членовете от групата, поставени в неблагоприятно положение от тази дискриминация, като тези, които се прилагат за останалите работници.

По съдебните разноски

36. Разноските, направени от френското, германското и испанското правителство и от Комисията, за представяне на становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, които са му поставени от Arbeitsgericht, Хамбург с Определение от 1 декември 1995 г., реши:

1. Член 48 от Договора и член 7, параграфи 1 и 4 от Регламент № 1612/68 на Съвета относно свободното движение на работници в Общността не позволява включването в колективно споразумение за държавни служители на държава-членка, на клауза, която да регулира повишаването на основание трудов стаж за служители, прослужили осем години стаж в група за трудово възнаграждение, определена от това споразумение, без да се вземе предвид предишен период на подобна трудова заетост, извършвана на държавна служба в друга държава членка.

2. Клауза в колективно споразумение, водеща до дискриминация, в противоречие с член 48 от Договора и с член 7, параграф 1 от Регламент № 1612/68 е нищожна по силата на член 7, параграф 4 от този регламент. Следователно националният съд, без да изисква или изчаква отмяната на тази клауза с колективни преговори или чрез друга процедура, трябва да прилага същите правила за членовете от групата, поставени в неблагоприятно положение от тази дискриминация, като тези, които се прилагат за останалите работници.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 15 януари 1998 г.

Подписи